

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти
Кафедра психології та педагогіки розвитку дитини

РЕФЕРАТ

на

ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

освітнього ступеня «магістр»

на тему:

**«ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
У ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ
ЗАСОБАМИ КОЛІРНОГО ВПЛИВУ»**

Виконала: студентка II курсу, 602 групи
спеціальності 012 Дошкільна освіта

Освітня програма: Дошкільна освіта

Мельник І. Ю.

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент

Мельникова О. М.

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти

Дудник Н. А.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Становлення української держави як передової цивілізованої країни закономірно висуває на передній план наукових пошуків комплексне вивчення ефективних засобів громадянського виховання нового покоління. Разом з тим, в нашій дійсності пошук ефективних засобів громадянського виховання пов'язаний з кризою практично у всіх життєвих сферах – економічній, політичній, соціальній, екологічній, моральній. У цьому контексті виникла гостра необхідність системного пізнання сучасного суспільства і його структурних утворень з урахуванням динамічних структурно-функціональних взаємозв'язків із соціальним і природним середовищами.

Зазначене повною мірою знайшло своє підтвердження в Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», концепції «Нова українська школа», які наголошують на тому, що відродження суспільства України, його прогресивний розвиток значною мірою залежить від творчості та ініціативи кожного українця. У зв'язку з цим, одним із завдань упровадження особистісно орієнтованої моделі дошкільної освіти в закладах освіти різного типу і форми власності є формування у дитини старшого дошкільного віку креативності відповідно до її вікових можливостей.

Аналіз ступеня наукової розробленості проблеми громадянського виховання дітей в предметно-просторовому середовищі засобами колірною впливу показує, що у вітчизняній педагогічній науці склалися передумови до її комплексного вивчення.

Так, педагоги розглядають громадянське виховання особистості дитини в педагогічному процесі; освітньо-виховні можливості навколишнього предметно-просторового середовища в контексті з екологічним вихованням; створення педагогічних умов, що сприяють формуванню почуття кольору у дітей в образотворчій діяльності; формування уявлень про гармонію кольору в навчально-виховному процесі.

У центрі уваги психологів дослідження проблем громадянського виховання та особливостей впливу кольору в навколишньому середовищі на людину (Б. Вершинін, В. Драгунський, М. Люшер, Г. Клар, Є. Рогов, К. Роу, Д. Фельдштейн та ін.). Соціально-педагогічні аспекти проблеми громадянського виховання особистості школяра розглядали А. Беляєв, С. Беличева, В. Бочарова, Б. Вульф, В. Гуров, І. Липський, А. Мудрик, Г. Філонов та ін.

Актуальність питання виховання дітей старшого дошкільного віку пояснюється необхідністю забезпечення успіху особистісного і соціального зростання дітей цієї вікової категорії, їхнього благополуччя (Т. Алексеєнко, Н. Басюк, І. Карабаєва, В. Киричок, Н. Кудикіна, Л. Подоляк, О. Савченко, О. Скрипченко та ін.).

Мета дослідження – визначити, обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови інтенсивного розвитку процесу громадянського виховання дітей в предметно-просторовому середовищі засобами колірної впливу.

Досягнення мети визначається необхідністю вирішення наступних **завдань** дослідження:

1. Теоретично обґрунтувати сутність впливів колірної предметно-просторового середовища на особистість дошкільника.
2. Розкрити педагогічне значення колірної предметно-просторового середовища і його функції в процесі громадянського виховання дітей дошкільного віку.
3. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови використання колірної предметно-просторового середовища в процесі громадянського виховання дітей дошкільного віку.

Об'єкт дослідження – колірний вплив як засіб громадянського виховання дітей в предметно-просторовому середовищі.

Предмет дослідження – процес громадянського виховання дітей засобами колірної впливу.

ВИСНОВКИ

Керований педагогічний потенціал впливів колірної середовища на дитину дошкільного віку розкривається при дотриманні умов діяльності дітей в закладі дошкільної освіти, тобто якості оснащення освітньо-виховного процесу посібниками та матеріалами, що наочно представляють особливості прояву емоційних реакцій дітей на ті чи інші зміни колірної спектра і його цілеспрямованого використання з метою створення комфортних умов життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Результати дослідження підтвердили твердження про те, що процес громадянського виховання дітей з використанням колірної середовища стане ефективніше, якщо дитина розглядається в цьому середовищі як суб'єкт діяльності; організована художньо-творча діяльність дітей в колірному середовищі носить творчий характер, здійснює естетичний, моральний вплив і задовольняє духовно-творчі потреби дитини; сформульована потреба дітей в засвоєнні колірних традицій культурно-історичного середовища; заклад дошкільної освіти виступає як відкрита виховна система; засвоєння кольору культурно-історичного середовища, що забезпечено готовністю педагогічних колективів закладів дошкільної освіти до громадянського виховання.

Визначаючи цілі громадянського виховання дітей в умовах засвоєння культурно-історичних традицій кольору в дослідженні обґрунтовано і розкрито наступні принципи: сприйняття і відображення в свідомості людей кольору; принцип цілеспрямованості; перевага в кольорі з урахуванням вікових і гендерних особливостей; принцип виховання у дітей поваги до старшого покоління на основі візуального сприйняття; гри в процесі сприйняття дитиною різних колірних поєднань; виховання і навчання в процесі усвідомленої діяльності з кольором і раннє включення дітей в спільну художньо-творчу діяльність, особливо ігрову.

Встановлено, що громадянське виховання дітей слід розглядати як цілеспрямований процес створення і реалізації оптимальних умов духовно-моральної адаптації дитини в умовах життєдіяльності.

В ході проведення дослідно-педагогічної роботи було виявлено умови оптимального розвитку системи освітньо-виховної діяльності ЗДО в контексті впливу колірною середовища на особистість дитини-дошкільника.

Розроблено критерії засвоєння дитиною культурно-історичних традицій колірною середовища: когнітивний – відображає рівень знань дітей про відомі традиції використання колірної символіки в сім'ї та суспільстві, державні структури, в архітектурі, предметах побуту, образотворчому мистецтві, в ритуальних обрядах, народних календарних святах тощо; мотиваційно-потребовий – фіксує наявність у дітей здібностей до пізнання символічних ефектів колірною середовища, сформованість мотивації на участь у виконанні різних видів діяльності з кольором (художньо-творча, трудова, ігрова, словесно-мовленнєва діяльність), наявність емоційно-чуттєвих переживань щодо власних успіхів в діяльності з кольором в найближчому оточенні; діяльнісно-практичний – відображає знання, вміння і навички дітей в набутті самостійного досвіду в розумінні та освоєнні колірних традицій за допомогою різних видів діяльності; евристично-гедоністичний – відображає високий емоційний стан дітей в процесі громадянського виховання засобами колірною впливу, що спонукає їх до більш ефективної творчої діяльності з кольором та сприяє зростанню самопізнання і соціальної активності.

З урахуванням отриманих даних на різних етапах дослідження, обґрунтовано загальні висновки про колір, психолого-педагогічний потенціал колірною середовища і його соціалізуючі виховні впливи на особистість дошкільника: - колірні традиції як соціальна і духовна цінність виступають одним з основних ланок культурно-історичного середовища і обумовлюють рівень громадянського виховання дитини (естетичний, духовно-моральний, художньо-творчий); - результативність громадянського виховання дітей залежить від оптимального включення культурно-історичних традицій кольору в структуру у контексті освітнього та виховного процесу; - активне діяльне сприйняття дітьми колірних об'єктів є основою розвитку процесу

громадянського виховання, його естетичної, духовної, художньо-творчої спрямованості; - різні художньо-творчі, ігрові, діалогічні методики роботи з кольором, використання яких збагачує процес пізнання і засвоєння дітьми різних колірних образів-символів культурно-історичного середовища, створюють психолого-педагогічні умови оптимальних взаємини між дитиною і дорослим в різних сферах мікросоціуму, перш за все в сім'ї; - необхідний рівень професійної підготовки і педагогічної культури вихователя, його ставлення до процесу громадянського виховання забезпечує необхідний вибір форм і змісту освітньо-виховної роботи; - організація колірного предметно-просторового середовища закладу дошкільної освіти, підготовка вихователів з проблем громадянського виховання дітей, включаючи позитивний мікроклімат в дитячому колективі, виступають динамічною умовою реалізації моделей виховання та освіти дітей.

Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови використання колірного предметно-просторового середовища в процесі громадянського виховання дітей дошкільного віку: 1) сім'я – основа первинного громадянського виховання дітей з використанням колірних впливів; 2) функціональна роль вихователя в регулюванні процесу громадянського виховання дітей засобами кольору; 3) інноваційний досвід закладів дошкільної освіти в громадянському вихованні дітей засобами колірного впливу.

Вивчення процесу громадянського виховання дітей в умовах активізації засобів педагогічного впливу колірного середовища відкриває можливості для подальшого пошуку варіативних способів керованої педагогічної діяльності колірних традицій культурно-історичного соціуму, шляхів коригування різноманітних інтересів відповідно кольору у дітей різного віку; розробки освітньо-виховної системи закладів дошкільної освіти.